

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cek. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inserate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6.

SCLOVENECC

Sprava med Irsko in Anglijo

Zadnji ponedeljek, dne 25. aprila sta De Valera kot predsednik svobodne Irske države, ki se bo odslej imenovala Eire, in Chamberlain kot predsednik angleške vlade na slovesen način podpisala sporazum, ki zaključuje zdaj že več let trajajoče borbeno stanje med Anglijo in Irsko. Irskega predsednika so spremljali gospodarski minister Lemass, finančni minister MacEntee in poljedelski minister James Ryan, Chamberlain pa je bil obdan od ministra za dominione Malcolma MacDonalda, kanclerja državne blagajne sira Johna Simona, obrambnega ministra sira Thomasa Inskipa, notranjega ministra sira Samuela Hoarea in gospodarskega ministra Oliverja Stanleya. Vsi ti gospodje si bili gostje angleškega ministrskega predsednika in priče slovesnega podpisa pogodbe. Angleški vladi je bilo mnogo lažje na tem, da ta zgodovinski dogodek podčrta, ker je hotela prijateljstvo med Anglijo in Irsko posebej poudariti, čeprav sprava še ni mogla biti popolna. Angleški ministrski predsednik je to tudi simbolično poudaril, ko je De Valera slovesno vrnil vojaški daljnogled, ki ga je voditelj Ircev leta 1916 odvzel neki angleški častnik, ko ga je med državljansko vojno na Irskem ujel.

Pogajanja, ki so se začela sredi meseca januarja letos, so bila kaj mučna. Trikrat so bila prekinjena in trikrat so se znova nadaljevala. V začetku marca je izgledalo, da sporazum sploh ne bo mogoč, kajti dne 2. marca je po svojem povratku v Dublin predsednik De Valera povedal zastopnikom tiska, da so vsa prizadevanja jalova tako dolgo, dokler ostane Irska razdeljena v večji, južni katoliški, in manjši, severni protestantski del. Dne 8. aprila je De Valera v irskem parlamentu obrazložil vzroke zavlačevanja. Takoj naslednji dan se je na splošno začetje predsednik vlade v severni Irski lord Graigavon odpeljal v London, kjer mu je notranji minister sir Samuel Hoare dotolmačil, da mora tudi severna Irska doprinesiti svoje k sporazumu med Irsko in Anglijo, ker je iz obrambnih ozirov za varnost angleškega imperija neobhodno potreben. Predvsem je sir Samuel opozoril na nezakonito zapostavljanje katoličanov pri podeljevanju državnih služb na severnem Irskem. Lord Graigavon je moral podpisati neka zagotovila in šele potem je predsednik južne Irske De Valera privolil v nadaljevanje pogajanj, in sicer na nekoliko manj obsežnem področju, ki se tiče v glavnem samo gospodarskih in narodnoobrambnih vprašanj, medtem ko je bilo vprašanje politične združitve obeh delov Irske za enkrat izluščeno in bo brez dvoma predmet poznejših prizadevanj, kadar bodo vse okoliščine za to dozorele.

Spor med Irsko in Anglijo je nastal, kakor znano, leta 1932, ko je irska vlada samovoljno ukinila plačevanje vsakoletnih plačil, ki se jih je v pogodbi l. 1921 obvezala plačevati angleški vladi skozi 60 let kot odkupnino za razlašena veleposestva angleških lordov, ki so se jih postalili v temnih časih brutalnega preganjanja Ircev v dobi reformacije. Londonska vlada je takrat na ta sklep odgovorila s carinskimi ukrepi, ki so Irski in njenim pridelkom prizadeli veliko škodo. Irska je segla po protitudaru z zelo hudimi carinskimi protiukrepi, ki so skoraj onemogočili vsak angleški uvoz na Zeleni otok. Spor je dosegel svoj višek v juniju lanskega leta, ko je irski parlament sprejel novo ustavo, ki je proglasila popolno državno neodvisnost vse Irske z vsemi otoki vred, ter tako jasno in nedvoumno postavila zahtevo po združitvi severne in južne Irske na dnevni red. Povedati je treba na čast londonske vlade, da takrat ni izgubila živcev, čeprav so jo potiskali v to smer vplivni možje konservativne stranke iz vrst »nespravljivih«. Chamberlainova vlada, v kateri je pogajanja vodil spretni Malcolm MacDonald v svojstvu ministra za dominione, je takoj izjavila, da nova ustava Irske v ničemer ne zadeva skupnosti vsega angleškega imperija, da je vprašanje združitve obeh irskih delov notranje irsko vprašanje, ki se tiče samo vlad v Dublinu in v Belfastu, in da je pripravljena sprejeti pogajanja za sporazum pod enakimi pogoji, če se bo Irska udeleževala skupne obrambe angleškega imperija. Sporazum, podpisan dne 25. aprila, je dokaz za to, da je na obeh straneh vlada dobra volja, obiti zaenkrat politično stran nesoglasij in odstraniti gospodarske ovire, ki so se nagromadile, da bo pot do končnoveljavnega sporazuma odprta in očiščena.

Pogodba, ki je zacelila krvave rane v odnosih med Irsko in Anglijo, je razdeljena v tri dele. V prvem delu priznava Anglija, da je Irska postala sposobna, da sama skrbi za obrambo svojega državnega ozemlja, in ji zato tudi vrača vse svoje vojaške naprave, ki jih do zdaj imela na irskem ozemlju. Na Irskem ne bo odslej nobene angleške garnizije več, ne suhozemske, ne pomorske in ne zračne. Irska dobi v svojo last tudi trdnjave, orožje in municijo, ki so bile do zdaj last angleške armade na irskih tleh. Drugi del pogodbe se tiče vsakoletnega tributa, ki ga je morala Irska Angliji plačevati. Plačevanje se zdaj ukine, pač pa bo Irska ta dolg poravnala enkrat za vselej z enkratnim plačilom 10 milijonov funtov (dve in pol milijarde dinarjev) in bo morala seveda v ta namen najeti posojilo. Izvzeto pa je odplačevanje letnih 250.000 funtov (nad 60 milijonov dinarjev), ki predstavljajo l. 1925 sporazumno

Francoski in angleški državniki so se sešli Na dnevnem redu so najbolj kočljiva vprašanja Evrope in Sredozemlja

London, 28. aprila. AA. V Londonu so se danes dopoldne ob 10.30 pričela francosko-angleška pogajanja. Tega sestanka so se poleg nekaterih drugih udeležili francoski ministrski predsednik Daladier, francoski zunanji minister Bonnet, franc. veleposlanik v Londonu Corbin, predsednik angleške vlade Chamberlain, zunanji minister lord Halifax in glavni diplomatski svetnik angleške vlade sir Robert van Sittard. Dnevni red razgovorov je sledeč:

1. Skupna angleško-francoska akcija za učinkovito izrabo upostavljenih odnošajev z Italijo.
2. Skupni angleško-francoski korak v Ženevi, da se zaključi abesinosko vprašanje.
3. Razmotritev španskega vprašanja z ozirom na verjetno zmago nacionalistov.
4. Določitev vprašanja, ali je možno zblizanje z Nemčijo, ki naj bi jo pridobila Francija s kakim korakom, ki bi mogel ustvariti prijaznejše ozračje.
5. Vprašanje manjšin na Češkoslovaškem in francoskih obvez napram tej republiki.
6. Možnost gospodarske pomoči Anglije in Francije Češkoslovaški.
7. Vprašanje nevtralnosti Švice.
8. Vprašanje vojaškega sodelovanja med Anglijo in Francijo.

Ta dnevni red je bil odobren na seji ministrskega sveta 26. aprila.

Prvi razgovori ugodno potekajo

London, 28. aprila. c. Danes so se v Londonu začeli angleško-francoski razgovori. Francoski državnik sta noč prebila v francoskem veleposlaništvu. Francoski min. predsednik je vstal že zelo zgodaj in zjutraj ob pol osmih je presenitil angleške časnikarje že s svojim sprahodom po Hyde-parku. Konferenca je bila napovedana za 10. uro, vendar pa sta se Daladier in Bonnet odpeljala v predsedstvo vlade šele ob 10.20.

O francoskih financah ne bodo govorili

Malo pred odhodom v predsedstvo vlade je dopisnik pariškega »Tempsa« pristopil k zunanjemu ministru Bonnetu in ga opozoril na to, da ves londonski tisk skoraj soglasno zjutraj objavlja vesti, da bo dobesedno del francosko-angleških razgovorov zavzemalo poglavje o francoskih financah. Bonnet je odgovoril dopisniku, da mu lahko reče samo to, da se o francoskih financah na tem sestanku gotovo ne bo ničesar govorilo.

Francoska državnik sta se v predsedstvo vlade pripeljala ob 10.30 in ves zunanji sijaj sprejema je bil tak, kakor je to že v navadi ob takih dnevih in takih srečanjih. Oba francoska državnik sta takoj odšla v kabinet predsednika vlade Chamberlaina, kjer ju je že čakal Chamberlain z lordom Halifaxom in diplomatskim svetovalecem angleške vlade sirom Robertom Vansitardom. Na francoski strani pa se je razgovorov udeleževal še francoski veleposlanik Corbin.

Prvi del pogovorov je trajal od 10.30 do 15.30, ko je Chamberlain priredil kosilo na čast svojih gostov. Med kosilom se pogovori prav za prav niso prekinili in so se po kosilu tudi nadaljevali ter trajali do 16.45.

Prvo uradno poročilo

Ko sta Daladier in Bonnet zapuščala predsedstvo vlade, je bilo izdano naslednje uradno poročilo:

»Daladier in Bonnet sta se v spremstvu veleposlanika Corbina sestala s predsednikom vlade Chamberlainom in državnim tajnikom za zunanje zadeve lordom Halifaxom. Sestanek je trajal od 10.30 do 16.45. Med francoskimi in angleškimi člani vlade je bila ugotovljena popolna soglasnost v vseh vprašanjih, ki so se danes obravnavala. Konferenca se bo jutri ob 10.30 nadaljevala.«

Daladier in Bonnet sta se ob 17 vrnila v francosko veleposlaništvo, kjer sta se začela pripravljati za večerjo, ki jo bo nočjo v windsorskem gradu priredila angleška kraljevska dvojica.

določeno odkupnino za povračilo škode v državljanski vojni na Irskem. V tretjem delu pogodbe se ukinejo vse posebne in izredne angleške in irske carine na drug drugega blago, ki izhajajo iz dobe carinske vojne. Medsebojna trgovina postaja svobodna in carine prosta, izvzemši nekatere predmete, za katere pa veljajo ugodnosti, ki jih Anglija dovoljuje dominionom v notranji trgovini angleškega imperija, kot je bilo določeno na imperialni konferenci v Ottawi za vse dominijone enako.

Sprava med Anglijo in Irsko, ki so jo neke velesile še nedavno mislile drugo proti drugi izigravati, je zdaj dosežena. Poročila pravijo, da je zadovoljnost tako v Angliji, kakor na Irskem velika, kljub žrtvam, ki sta jih obe državi morali sprejeti. Uspeh je za Irsko velik, ker se je na miroljuben način skoraj popolnoma približala velikemu narodnemu cilju, prav tako pa tudi za Anglijo, ki je z modro politiko dosegla, da je Irska po svoji lastni volji in pristanku postala njena zaveznica v obrambi britanskega občestva narodov. V ponedeljek, dne 25. aprila je bilo v Londonu zaključeno pomembno poglavje v evropski zgodovini.

Pooblaščen obveščevalci izjavljajo, da se je danes največ govorilo o doseženem sporazumu med Italijo in Veliko Britanijo. Angleški državnik sta razložila vse podrobnosti, ki so spremljale to pogodbo. Francoska zastopnika sta čestitala angleški vladi za doseženi uspeh, ker je po mnenju Francije ta pogodba pomirila položaj v Evropi. Francoska zastopnika sta tudi izjavila, da bi Francija pač rada sodelovala že pri pogajanjih med Anglijo in Italijo, če Mussolini ne bi bil odklonil sličnega postopka. Ugotovljeno je bilo, da se bo popolno pomirjenje z Italijo doseglo tedaj, ko bosta Francija in Anglija priznali italijansko cesarstvo. To pa bo kmalu, ker bo lord Halifax na seji Sveta ZN predlagal, naj se prepusti članicam ZN popolna svoboda glede priznanja italijanskega cesarstva. Angleška vlada bo tudi dosegla, da se o tem vprašanju v Ženevi ne bo glasovalo.

Lord Halifax je nato obsirno poročal tudi o vprašanju prostovoljcev in o njihovem odhodu iz Španije. Francoski zunanji minister Bonnet je pripomnil, da ne more dovolj podčrtati važnosti, ki jo Francija pripisuje temu vprašanju. Šele odhod prostovoljcev bo po njegovem mnenju pojasnil cilje italijanske politike. Za Francijo je tudi važno, da bi Italija priznala obveze pogodbe iz l. 1936 in ki se tičejo Tunisa in položaja v Rdečem morju.

Angleška državnik sta tudi pojasnila svojima francoskima tovarišema organizacijo in izvedbo angleškega oboroževanja.

K točki o ČSR: Spomenica češkoslov. vlade

Nato se je pa konferenca morala dotakniti najkočljivejšega vprašanja, ki je tudi na dnevnem redu te konference.

Češkoslovaški zastopnik v Londonu je namreč tik pred začetkom konference izročil francoski in angleški delegaciji noto češkoslovaške vlade, ki je pisana v francoskem in angleškem jeziku. V tej noti poudarja češkoslovaška vlada troje:

1. Kako misli češkoslovaška vlada odgovoriti na zahteve voditelja sudetske nemške stranke Konrada Henleina;

Španija spet — nevarna točka

Rim, 28. aprila. Glasilo angleške delavske stranke »Daily Herald« je objavilo v torek članek, v katerem trdi, da je Italija prelomila obljubo, ki jo je dala Chamberlainu, da med italijansko-angleškimi razgovori ne bo pošiljala v Španijo nobenih prostovoljcev. Po trditvi »Daily Herald« pa je Italija svojo besedo prelomila. 23. februarja je dopel v Seviljo italijanski bataljon, ki so ga poslali takoj v Teruel, naslednjega dne pa se je izkrcalo v Španiji 1000 italijanskih prostovoljcev. In tako je šlo naprej ter je Italija pošiljala v Španijo nepretrgoma tudi municijo, topove, tanke in letala.

Na to odgovarja danes »Giornale d'Italia« ter pravi, da Italija že več mesecev ni v Španijo poslala niti enega moža, niti enega topa ali strojnice. V Sevilji je angleški konzul, ki to lahko potrdi, in »Daily Herald« ne bo mogel doprinesiti za te trditve niti sence dokazov.

Pač pa ima Italija v rokah dokaze, kako silno greše zoper načelo nevtralnosti v španski državljanski vojni druge države, ki so slovesno izjavile, da se ne bodo vmešavale vanjo. Zlasti v zadnjem času dobiva španska rdeča vlada ogromne količine orožja iz tujine, tako da preti nevarnost, da bo treba zopet postaviti na dnevni red vprašanje, ki je bilo postavljeno decembra 1936, kako vzpostaviti ravnotežje sil v španski državljanski vojni, da ne bo ena stranka prevladovala nad drugo. Treba je jasno povedati: če rdeči v Španiji v zadnjem času ne bi bili dobili toliko vojnega materiala iz tujine, bi bilo danes državljanske vojne že konec.

»Giornale d'Italia« trdi nato, da se na francoskem teritoriju nadaljuje nabiranje prostovoljcev za špansko boljševiško vojsko. Se bolj pa se nadaljuje pošiljanje vojnega materiala v Katalonijo in v rdečo Španijo. Zelo obilne pa so tudi vojne pošiljke iz češkoslovaške republike. V zadnjem času je vlada v Valenciji sklenila s češkoslovaškimi orožarnimi pogodbe za dobavo vojnega materiala v vrednosti 240 milijonov pezov. »Skoda« pošilja orožje v Gdlinjo pod pretvezo, da je namenjeno za Estonko v Tallin. V resnici pa gre v Španijo. V noči od 13. na 14. aprila sta odplula iz Gdlinje »Diana« in »Gravelines« z vojnimi materiali v francosko pristanišče, odkoder je orožje odšlo po kopnem skozi Francijo v Barcelono. »Diana« je vozila s seboj 700 ton municije za puške in 20

2. Kaj misli češkoslovaška vlada z narodno socialistično propagando v sudetskih nemških krajih in kakšne pogoje misli staviti nemški manjšini v ČSR;
3. Kaj misli češkoslovaška vlada zahtevati od svojih zaveznikov.

Vsebinska češkoslovaške note seveda še ni objavljena, vendar pa povsod poudarjajo, da je taka, da je silno vplivala na člane konference.

Nocojsnja »Information« objavlja poročilo svojega dopisnika Fernanda de Brinona iz Londona, ki pravi, da sta češkoslovaški noti na današnji seji angleško-francoske konference sir Neville Chamberlain in lord Halifax priložila tudi izčrpna obveščila angleških poslanstev iz Berlina in Prage o stanju razmerja med Nemčijo in ČSR.

Daladier:

„Dosegli smo tak sporazum, kakršnega med Anglijo in Francijo še ni bilo“

Ko sta se francoska državnik po 17 pojavila v saloni francoskega veleposlaništva, sta pristala na to, da bi dala nekaj pojasnil francoskim časnikarjem. Prvi je izjavil Daladier, da mora sicer molčati, vendar pa lahko že sedaj reče, da je bila v vseh najvažnejših vprašanjih med francoskimi in angleškimi državniki dosežena popolna soglasnost in da je sporazum med Francijo in Anglijo popoln. Posvetovanja da bodo končana jutri in misli, da bo v petek zvečer že spet v Parizu. »Med Francijo in Anglijo smo dosegli tak sporazum, kakor ga do sedaj med Francijo in Anglijo še nikdar ni bilo.«

Zunanji minister Bonnet pa je samo rekel, da se je govorilo na današnjih posvetih o vsem, samo ne o razmerju med Nemčijo in Češkoslovaško, o srednji Evropi in o položaju na Daljnem vzhodu. O teh zadevah se bo govorilo jutri in torej tudi na konferenci note češkoslovaške vlade še niso temeljito pretresali.

»Škodovih« topov, »Gravelines« pa je vozil 9 aeroplanov tipa »Skoda« in 40 ton granat, ki so ležale v poljski masti. Na Ruskem ravnokar vkrcavajo za rdečo Španijo 200 letal. Po 20. aprilu je dospelo v Barcelono 150 novih letal, od katerih jih je veliko prišlo na norveških ladjah iz Amerike. V St. Nazairu je ležalo 8000 strojnic in 85 topov, ki so jih pripeljali iz Gdlinje, pa jih spočetka niso odposlali v Španijo, ker tovarna ni prešla denarja, toda 16. aprila je bila stvar poravnana in je bil material odposlan v Španijo na podlagi kreditnega pisma na vsoto 110 milijonov frankov.

Članek je značilen zaradi tega, ker prihaja v času, ko se Anglija na vso moč trudi, da pridobi Francijo za sporazum z Italijo, ki naj bi na ta način postala član koncerna Pariz-London. Kakor znano, angleško-italijanska pogodba ne more prej stopiti v veljavo, dokler se ne odpokežijo iz Španije vsi prostovoljci. Če pa je položaj tak, kakor ga slika italijanski list, ki namiguje na možnost, da bi se postavilo vprašanje nevtralnosti v španski državljanski vojni zopet na dnevni red, potem bi bila Evropa zopet postavljena pred komplikacijo mednarodnega položaja.

Delež judov v avstrijskem gospodarstvu

Dunaj, 28. aprila. AA. (DNB) »Deutsche Post« objavlja danes statistične podatke, ki dokazujejo v koliko je avstrijsko gospodarstvo v rokah judovskih podjetij. Iz teh podatkov je razvidno, da imajo judje v Avstriji v svojih rokah vse tovarne orožja, 80% tovarn za čevlje, 78% trgovinskih in industrijskih podjetij, 60% pekarn, veletrgovina z življenjskimi potrebščinami pa je kar vsa v rokah Judov.

Zemunska vremenska napoved. Prevladovalo bo jasno in precej toplo vreme po vsej državi, razen v severnozahodnem koncu, kjer bo še naprej oblačno.

Dunajska vremenska napoved: Splošen značaj vremena se ne bo mnogo spremenil, opoldne temperatura nad 15 stopinj Celzija.

O strašnem potresu v Anatoliji:

Cele vasi so se pogreznile

Poleg ljudi uničeni tudi ostanki 4000 letne kulture

Strašni potres, ki so ga v turški Anatoliji začeli čutili že 19. aprila ter je potem več dni zapored uničeval tamkaj ljudi in naselbine, je postal za Anatolijo taka nesreča, kakršne ta dežela še ne pomni. Doslej so dognali, da je potres razdejal 40 vasi, med njimi nekatere do tal, da je uničil 800 človeških življenj. Zemlja je požrla več družin. Kakih 50.000 ljudi pa bega brez strehe ter pričakuje rešitve. Ta množica ljudi bi rada ušla potresu na bolj varne kraje. To pa ni tako lahko, ker se ozemlje, ki se trese, razteza od Črnega morja v severni Anatoliji skoro do Sredozemskega morja na jugu. Od črnomoških obmorskih mest Sinope in Kamsuna do Sredozemskega morja je nekako 700 kilometrov. Zemlja na vsej tej veliki daljavi se trese.

Med mesti in vasi, ki so po potresu najbolj trpele, imenujejo mesta Corum, Jozgat in Kirsehis. Iz tega je razvidno, da je glavna potresna črta šla od severa na jug ter se je le malce obrnila na zahodno stran. Mesto Corum leži kakih 200 kilometrov od mesta Sinope, mesto Jozgat tudi nekoliko toliko še bolj južno. Velika škoda pa je, da se prav na tej črti med temi mesti dvigajo silno sloveče razvaline starega mesta Hetitov, ki se je imenovalo Boghazkoj. Tukaj leže tudi nič manj važne razvaline Aladža-Kühük, kjer znanstveniki prav sedaj izkopavajo.

V prvih in drugih razvalinah so se odkopavali ostanki stare hetitske kulture, ki sodijo, da se je tamkaj razvijala nekako od leta 2800 do 1200 pred Kristusom. V teh razvalinah so našli mnogo tablic s klinasto pisavo, dalje mnogo druge važne drobnarije in pa imenitne skulpture, v skalo vsekane. Pod to gorenjo kulturno plastjo pa so našli še ostanki mnogo starejše kulture, ki ni bila nič manj zanimiva. Zato se moramo upravičeno bati, da je ta strašni potres v Anatoliji poleg stotin človeških žrtev terjal še nenadomestljive arheološke spomenike. Saj je prav v mestu Boghazkoj bila hetitska kultura najbolj razvita.

Jugozahodno od mesta Jozgat pa leži mesteca Kirsehis, ki je komaj nekaj stotin kilometrov bolj južnovzhodno od Ankare, glavnega mesta današnje Turčije. Ta kraj je poleg prvih dveh ob sedanjem potresu najbolj trpel.

Glavne dežele današnje Turčije leže sedaj v Mali Aziji. Mala Azija je sicer že od nekdaj navajena potresov, vendar takega, kakršen je bil sedanj, še ni doživela. Ta dežela ima mnogo ugas-

lih ognjenikov, ki samo še redkokdaj kažejo kaj življenja v sebi. Središče sedanjega potresa je bila visoka planota srednje Anatolije. Prav tukaj pa se blizu važnega industrijskega mesta Kajzerije, nekdanje rimske naselbine, imenovane po Cezarju, dviga v zrak silni ognjenik Erdžas Dag ali Ardžiš imenovan. Ta gora je 4000 metrov visoka ter je najvišja gora v Anatoliji. Kakor orjak se ta ognjenik dviga iznad ravnine. Vse je divji in poln grebenov. Ognjenika sta še dve drugi gori tam blizu, Hasan Dag, ki je 2900 metrov visok, in pa Karadag Dag.

Od potresa najbolj prizadeto ozemlje se razteza med Corumom in Kirsehisom v zavoji največje in najdaljše maloazijske reke Kisi-Snag. Ta reka se vleče tudi blizu mimo imenovanih ognjenikov ter se izliva v Črno morje nekako med mestoma Sinope in Samsun. Ali je orjaški ognjenik Ardžiš kaj kriv sedanje nesreče, to bodo morja dognala še nadaljnja raziskavanja. Vsekakor je ognjenik od najbolj severnega prizadetega kraja Coruma hudo oddaljen. In glavna črta te nesreče bi utegnila dokazovati, da je bil vzrok nesreče kje drugje in ne v ognjeniku. Prav verjetno je, da se je zemlja v notranosti kje sesula in se sedla. Saj je znano, da se je zemlja okoli Črnega morja še v zgodovinskih časih večkrat spreminjala in tudi pogrezala.

Nekdaj sta se ruski reki Don in Volga zlivali v Črno morje blizu skupaj. Ker pa se je zemlja

med Črnim morjem in slanim Kaspijskim morjem dvignila, se je spremenil tudi izliv obeh rek. Volga je zaradi tega bila potisnjena bolj na vzhod ter se izliva v Kaspijsko morje, medtem ko je bil Don potisnjen na zahod ter se izliva v Azovsko morje.

Tudi samo Črno morje se zlasti v svoji srednji kotlini ponša z veliko množino žvepla. V velikih globčinah tega morja na primer ne morejo živeti nobena živa bitja, zaradi česar to morje nima mnogo ribjega bogastva.

Poročali so, da je ob potresu pod zemljo neznaneko bobnelo in ropotalo, kar je prebivalstvo še mnogo bolj plašilo kakor pa sam potres. Poročali so tudi, da so ponekod, kjer se je zemlja preklala, udarili na dan novi vroči vreli, čeprav je srednja Anatolija revna vode. Tukaj je le nekaj več ali manj slanih jezer. Iz tega bi se dalo sklepati, da je morska voda vdrla v podzemeljska ognjeniška žarišča. Zaradi tega je potem nastal potres tudi pod morjem, na suhem pa so udarjali na dan blatni in vroči vreli. Nekaj podobnega se je po izjavi znanstvenikov zgodilo tudi ob zgodovinski katastrofi, ko je Vezuv podsl rinskih mest Pompeji in Herkulanum. Takrat je najbrž morska voda vdrla v vroče in žareče plasti Vezuva. Razlika je samo ta, da je Vezuv tik ob morem obali, Corum pa je od morja kakih 200 kilometrov daleč.

Boj za južni tečaj se začel

Čeprav ima Francija sedaj mnogo drugih večjih skrbi, je vendarle javno oznanila, da zahteva zase velike dele ozemlja okoli Južnega tečaja, ker boče tamkaj ustanoviti letališča. Ker so že poprej Anglija, Združene države Severne Amerike, Avstralija in tudi Norveška zasedle in zavzele precejšnje dele južnega tečajnega ozemlja, moreno pričakovati, da se bosta v kratkem oglašili tudi Nemčija in Rusija, ki bosta tudi hoteli biti deležni koščka južnega tečajnega ozemlja. Iz vsega tega pa utegne zrasti nov povod za nove prepire in nesoglasja.

Francija zahteva zase tečajsko ozemlje med 136. in 142. stopinjo vzhodne dolžine in od 80. stopinje naprej do južnega tečaja. Večina tega ozemlja seveda še sploh ni raziskana. Le majhen del tega ozemlja okoli Adeli je leta 1840 obiskal francoski admiral Dumont d'Urville. Ta košček zemlje leži zahodno od Rossovega morja, odkoder sta leta 1911 Roald Amundsen in leta 1912 Scott imela izhodišče na Južni tečaj. Ker je Amundsen meseca decembra leta 1911 prvi prišel na Južni tečaj, kjer je razvil norveško zastavo, je zato Norveška zahtevala ta del dežele zase. Prav tako pa so Norvežani na drugi strani Južnega tečaja odkrili tri ozemlja, ki jih imenujejo po Larsu Christensenu, Ingridi Christensen ter po kralju Leopoldu in kraljici Astridi.

Del tega ozemlja pa sedaj zahteva tudi Avstralija. V soglasju s avstralskim parlamentom je avstralska vlada oklicala za avstralsko ozemlje prav tisti del južnotečajnega ozemlja, ki ga sedaj terjata Francija. Ker pa so Avstraleci najbližji sosedje Južnega tečaja, najbrž ne bodo tako radi popustili. Zlasti pa ni verjetno, da bi se Avstraleci v tem pogledu vdali, ker je blizu tistega ozemlja najboljši lov na kite.

Zaradi vseh teh dogodkov so silno vznemirjeni Norvežani, ki terjajo zase del ozemlja okoli Južnega tečaja in ki so bili in so še vodilni v lovu na kite. Ti upravičeno naglašajo, da lov na kite vedno manj nese in da bi se nazadnje sploh ne izplačal več, če bodo kitolovci morali plačevati še posebne pristojbine tujim vladam. Kitolov je tista točka, kjer so tudi Nemčija, Japonska in tudi Rusija najbolj prizadete in ki zaradi kitolova utegnejo prej ali slej terjati isto, kar zahtevajo zase drugi.

Kakor je znano, se je zlasti Nemčija, pa tudi Japonska zadnje čase začela močno udeleževati kitolova. Nemčija je zgradila zadnja leta cela brodograjska podjetja za lov na kite. Sploh je na Nemškem sedaj začela rasti propaganda za ribe, in sicer ne le radi preživljanja prebivalstva, marveč tudi zaradi industrijskih surovin. Zaradi tega pospešenega lova na kite pa so zadnja leta močno padle tudi cene kitovemu olju. Meseca julija letošnjega leta bodo v Londonu sklicali posebno konferenco, ki se bo pečala zgolj z vprašanjem, kako omejiti lov na

Mala Simona na verigo priklenjena

Te dni je francoski policiji nekdo naznanil, da je blizu kraja Bernay kmetija, kjer 12-letno domačo hčerko starši večkrat že dan priklenijo na verigo. Policija je zaslila tudi nekaj sosedov, ki so vsi povedali, da so že večkrat ališali, kako je deklica vpila in kričala. Nekateri pa so celo izpovedali, da so tu pa tam tudi sami videli priklenjeno deklico. Take izpovedi so torej policijo prisilile, da je stvar na lcu mesta preiskala.

Ko je policija prišla na tisto kmetijo, je res našla v hiši 12 let staro hčerko Simono, priklenjeno za verigo na rokah in nogah. Bila je kmetova hčerka. Ko je policija stvar podrobneje ugotavljala, nikjer ni mogla ugotoviti, da bi bil kdo deklico kdaj pretepal. Na telesu ni bilo nobenih sledov udarcev. Pač pa sta oče in mati oba povedala, da sama po svoji razsodnosti namerno priklepata svojo hčer. Policija se je kajpada zanimala, zakaj tako delata in da to nikakor ne gre. Oče je mirno povedal, da ima njegova mala hčerka Simona tako dober tek in tako nepopisno zdrav želodec, da bi vedno le jedla in jedla, zbog česar v hiši nobena stvar ni varna pred njenim tekom.

Preskrba udeležencev evharist. kongresa

Drugi mesec se bo začel svetovni evharistični kongres v Budimpešti. Za preskrbo in prenočišča vseh priloženih je dovolj preskrbljeno. Nekateri udeleženci se bodo sami mogli prehraniti. Kakih 100.000 pa jih bo, ki jih bo moral oskrbovati pripravljani odbor. V budimpeških hotelih in penzionih je prostora za kakih 10.000 ljudi, kar ni tako malo, če pomislimo, da more dvakrat večji Dunaj prenočiti komaj 15.000 tujcev po hotelih, štrikrat večji Berlin pa le 25.000 gostov. Tisti udeleženci pa, ki ne bodo dobili strehe po penzionih in hotelih, bodo dobili oskrbo deloma po zasebnih stanovanjih, deloma pa po zavodih. Budimpeštanski prebivalci so ponudili na razpolago za udeležence 70.000 postelj. Pripravljani odbor je te postelje pregledal in jih sprejel samo 46.800, ker druge niso bile primerne.

V zavodih bo prenočevalo 3500 udeležencev. Ti zavodi, ki so po večini redovne ustanove, so nastali po vojski ter so zaradi tega moderno, dasi preprosto opremljeni. Po teh zavodih so sobice s 3 do 4 posteljami in z vsem komfortom. Hrano pa bodo dobivali lahko v zavodu in jim ne bo treba hoditi po gostilnah. Še bolj preprosto, a vendar čisto in dostojno bodo imeli tisti udeleženci, ki bodo prenočevali v skupnih prenočiščih. Tudi ti bodo imeli hrano tam, kjer bodo imeli preno-

V Hagenbekovem živalskem vrtu pri Hamburgu je žirafa povrgla mladiča, ki je že ob rojstvu bil 1,60 m visok ter je šel kmalu na sprehod po kletki.

kite. Saj je res nevarno, da bodo mednarodna brodograjska podjetja zaradi tega krite docela iztrebila.

Torej boj za sicer pušo in prazno ozemlje Južnega tečaja se ne bje z drugega vidika, kakor le s tega, da bi tamkajšnje morje bilo lovišče za kite domačim ladjam in pa, da bi na tistem puštem ozemlju države mogle ustvarjati svoja letalska oporišča. Kitolov vsako leto prinaša milijone dobička, letalska oporišča pa so važna za letalski promet, zlasti pa za vojskovanje. Profit in vojska si tukaj podajata roko.

Boj za Južni tečaj doslej še ni kdo ve kako resen in nevaren. Ni še tako resen, da bi morala to vprašanje začeti pretresati kaka mednarodna konferenca. Nazadnje pa bo to vprašanje vendarle treba mirno rešiti, ako države nočejo, da se bo reševalo z orožjem. V tem primeru bodo snežnobele poljane Južnega tečaja omadeževane od rdeče krvi.

Mati pa je povedala, da nikakor ne more dovolj skriti živil pred vedno lačno hčerjo. Zato je mogče živila shraniti, da imajo potem domači kaj jesti le, če je hčerka medtem privezana.

Potem pa so policisti zaslišali tudi malo Simono. Ta je kar naravnost povedala, da njeni starši niso nanjo prav nič hudi in je tudi nikdar ne pretepajo. Kadar pa je privezana, ne more do jedi. Takrat je tako strašno lačna, da mora od lakote kričati. Dekle se je celo zavedalo, da doma nimajo toliko, da bi bilo zanjo dovolj. Stvar je bila s tem pojasnjena. Vendar policija nikakor ni bila zadovoljna, da oče in mati priklepata svojo hčer za verigo samo zato, ker je vedno samo lačna. Sedaj pa naj kdo pove, kaj naj bi oče in mati počela, če nimata toliko, da bi vedno polnila vedno lačni želodec nesrečne deklice.

Japonski princ Higasiakuni je obiskal kitajsko bojišče, kjer si v spremstvu generalštabnih častnikov ogleduje bojišče.

čiče. Hrano se bo zanje kuhala v skupnih kuhinjah. Takole hrano bodo imeli ti na skupnih prenočiščih: v četrtek, dne 26. majnika opoldne: riževa juha, strožji fižol z govedino in močnata jed (buhetni). Za večerjo pa bodo imeli tisti dan mrzlo meso s kislimi kumaricami in sir. Vse to bodo dobili v papirnatih vrečkah, da se bodo lahko udeležili večerne procesije in da bodo lahko jedli kar na čakališču.

Kakor je videti, je organizacija izvrstna.

Prva slika, kako se Francove čete korakale v obmorsko mesto Vinaroz.

Albanski kmetje na svojih osličih in mulah hite v glavno albansko mesto Tirano h kraljevi poroki z madžarsko grofico.

IVANHOE

St. 115.

Rebeka ugrabljena

Dušec dim je udaril v izbo, kjer sta bila Ivanhoe in Rebeka.

»Grad goril je zavpila Rebeka. »Kaj naj storiva?«

»Beži, Rebeka, in se reši!« ji je svetoval vitez.

»Tega nikakor ne storim!« je odločno rekla Judinja. »Ali se bova oba skupaj rešila, ali pa pojdeva skupaj v smrt! Toda, moj oče! O Bog, kaj bo z njim!« Tisti hip je planil v sobo templar in zaklical deklici: »Pojdi, Rebeka! Pokažem ti, da nisem zgolj prazno besedič, ko sem ti obljubil, da hočem s teboj deliti srečo in nesrečo!«

»Sama ne maram iti s teboj!« ga je zavrnila deklica. »Reši se tega vitez in mojega očeta!« »Ni več časa!« je zarčeval vitez, jo z vso silo objel s svojima rokama ter naglo odhitel z njo, ne da bi se le kolikaj zmenil za njeno vpitje in za glasne kletvice, ki jih je za njim kričal Ivanhoe.

Ni minilo dosti trenutkov, ko je stopil v sobo črni vitez. Bil je spregovoril: »Ne bil bi te tako naglo našel, Ivanhoe, ko bi ne bil tako na ves glas preklinjal.« »Če hočeš res biti pravi vitez,« mu je zakričal Ivanhoe v obraz, »se besedič poberi za tistim zlikovcem! Pa Roveno in Cedrica reši! Za mene pa se ne brigaj!«

»Beži, beži!« ga je miril črni vitez. »Tudi ti pridejo na vrsto. Najprej pa hočem tebe spraviti na varno.«

Tako rekoč je s svojima silnima rokama pograbil ranjenca in ga odnesel iz sobe prav tako, kakor je templar poprej odnesel Rebeko. Nato je znova odhitel nazaj v grad, reševati še druge jetnike.

